

Uzasadnienie

Pismem z dnia 8 lipca 2021 r. M. K., doradca restrukturyzacyjny działający jako zarządca nieruchomości należących do dłużników B. L. i G. L., wniósł o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec radcy prawnego T. B., zarzucając mu naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i art. 12 kodeksu karnego.

Wskutek powyższego wniosku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. w osobie radcy prawnego B. J. postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2021 r. wszczął dochodzenie w sprawie naruszenia obowiązku dbałości o godność zawodu radcy prawnego, co mogło zdyskredytować radcę prawnego w opinii publicznej i podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego polegającego na tym, że będąc jako dzierżawca zobowiązany do zapłaty czynszu dzierżawnego w wysokości 130.588 zł rocznie na rzecz wydzierżawiających G. L. i B. L. nie zapłacił z tytułu umowy dzierżawy nieruchomości objętych księgami wieczystymi o nr: (...), (...), (...), (...), (...), zawartej w dniu 29.02.2012 r., nie zapłacił tej kwoty na rzecz wierzycieli.

W dniu 4 października 2021 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wydał postanowienie o przedstawieniu radcy prawnemu T. B. zarzutów popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 12 kodeksu karnego oraz wezwał do stawienia w siedzibie Okręgowej Izby Radców Prawnych (...) W. celem przesłuchania. W dniu 25 października 2021 r. radca prawny T. B. nie stawiał się na przesłuchanie, jednak usprawiedliwił niestawienie, ustanowił obrońcę, który zapoznał się w jego imieniu z aktami i wniósł o wyznaczenie innego terminu przesłuchania. Radca prawny nie stawiał się również na kolejne terminy przesłuchania odpowiednio w dniach 18 stycznia 2022 r. (usprawiedliwiając nieobecność) oraz 1 marca 2022 r., w związku z czym postanowienie o przedstawieniu zarzutów zostało mu doręczone na piśmie.

W dniu 20 kwietnia 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego złożył do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego wniosek o ukaranie radcy prawnego T. B. obwinionego o to, że w okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2021 r. w B. działając umyślnie, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przy wykorzystaniu takiej samej sposobności naruszył obowiązek dbałości o godność zawodu radcy prawnego, co mogło zdyskredytować go w opinii publicznej i podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego w ten sposób, że będąc jako dzierżawca zobowiązany do zapłaty czynszu dzierżawnego w wysokości 130.588 zł za rok 2020 i w wysokości 130.588 zł za rok 2021 na rzecz wydzierżawiających G. L. i B. L. z tytułu umowy dzierżawy nieruchomości objętych księgami wieczystymi o nr: (...), (...), (...), (...), (...), zawartej w dniu 29.02.2012r., nie zapłacił tej kwoty na rzecz wierzycieli, pomimo wezwania do zapłaty skierowanego w dniu 13 maja 2021 r. przez zarządcę nieruchomości M. K., działając tym samym na szkodę wierzycieli wydzierżawiających.

W odpowiedzi na wniosek o ukaranie z dnia 7 czerwca 2022 r. Obwiniony wniósł o uniewinnienie, podnosząc, że nigdy celowo nie uchylał się od zapłaty czynszu dzierżawnego, a wierzytelność, której brak zapłaty zarzuca mu Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego, jest wierzytelnością sporną, do której dochodzenia właściwym sądem jest sąd powszechny, a nie sąd dyscyplinarny. W ocenie Obwinionego dopiero niewykonanie prawomocnego wyroku zasądzającego od radcy prawnego na rzecz wierzyciela danej kwoty roszczenia stanowić może podstawę wszczęcia przeciwko radcy prawnemu postępowania dyscyplinarnego. Obwiniony wskazał, że wierzytelność jest przedmiotem postępowania cywilnego z powództwa M. K. rozpoznawanej przed Sądem Okręgowym (...) pod sygn. akt (...).

Podczas rozprawy przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym w dniu 29 czerwca 2022 r. Obwiniony nie przyznał się do zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień. Obrońca Obwinionego wskazał, że w postępowaniu o sygn. akt (...) toczącym się przeciwko Obwinionemu przed Sądem Okręgowym (...) powód częściowo cofnął powództwo w zakresie roszczenia o zapłatę czynszu za okres 2021 r., a między stronami prowadzone są rozmowy ugodowe.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 29 czerwca 2022 r. Sąd zwrócił się do Sądu Okręgowego (...) o doręczenie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy o sygn. akt (...) z powództwa Zarządcy (...) M. K.

przeciwko T. B. w postaci pozwu, odpowiedzi na pozew, repliki na odpowiedź na pozew, ewentualnych dalszych pism przygotowawczych stron oraz rozstrzygnięć Sądu zapadłych w tej sprawie. Dokumenty te zostały Sądowi doręczone i wynikało z nich m.in., że między stronami postępowania toczyły się negocjacje ugodowe, a Obwiniony w odpowiedzi na pozew podniósł m.in. zarzut wygaśnięcia wierzytelności i brak zwłoki w zapłacie czynszu za lata 2018-2020.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł natomiast o zwrócenie się do skarżącego M. K. o wskazanie, z jakich przyczyn doszło do cofnięcia przez niego pozwu w części.

Na rozprawie w dniu 5 września Sąd oddalił powyższy wniosek na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., jako że okoliczności podlegające udowodnieniu zostały udowodnione za pomocą dokumentów z akt sprawy. Strony nie zgłosiły dalszych wniosków.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Obwinionego należało uniewinnić od zarzucanego mu czynu.

Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny i aplikant radcowski podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych.

Jak stanowi natomiast art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, radca prawny obowiązany jest dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym. Stosownie z kolei do art. 11 ust. 2 Kodeksu, naruszeniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego.

W pierwszej kolejności Sąd uznał, że ustalony przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego stan faktyczny sprawy nie budzi wątpliwości. Sąd dał wiarę przedstawionym dowodom, a poczynione na ich podstawie ustalenia faktyczne przyjął jako własne.

Jednak dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kluczowe znaczenie ma ocena, czy nieregulowanie przez Obwinionego zobowiązań w postaci czynszu dzierżawnego naruszało godność zawodu radcy prawnego. O ile możliwość egzekwowania w postępowaniu dyscyplinarnym obowiązku dbania przez radcę prawnego o godność zawodu przy wykonywaniu czynności zawodowych wydaje się być kwestią oczywistą, to w przedmiocie dopuszczalnego zakresu ingerencji samorządu w sferę życia prywatnego radców prawnych wyróżnić można dwa podejścia: indywidualistyczne i kolektywistyczne.

Podejście indywidualistyczne uznaje, że „organy samorządu mogą ingerować tylko i wyłącznie w sprawy związane z wykonywaniem zawodu radcy prawnego”, a „zawarty w art. 11 ust. 1 (...) nakaz dbania o godność w zakresie, w jakim odnosi się do pozazawodowej działalności radcy prawnego (...) jest jedynie pewnym instruktażem, który nie wywołuje żadnych penalnych skutków” (T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 3, Legalis).

Z kolei podejście kolektywistyczne zakłada dopuszczalność ingerowania organów samorządu zawodowego, w tym organów postępowania dyscyplinarnego, w publiczne i prywatne zachowania radców prawnych. W podejściu takim nie jest jednak możliwe jednoznaczne określenie granic takiej ingerencji.

W ocenie Sądu trafne jest podejście umiarkowane, które wskazuje, że konkretne działanie radcy prawnego ze sfery jego życia prywatnego może stanowić delikt dyscyplinarny, jednak wyłącznie wtedy, gdy radca prawny popełniając dany czyn powołuje się bezpośrednio na swój status zawodowy.

W niniejszym stanie faktycznym taka sytuacja nie miała miejsca – w toku postępowania nie zostało bowiem ustalone, aby Obwiniony unikając płacenia czynszu (czy w umowie dzierżawy, czy w relacjach z wierzycielami) posługiwał

się tytułem radcy prawnego. Nie można więc stwierdzić, że obwiniony tym konkretnym zachowaniem uchybił obowiązkowi dbania o godność zawodu.

Jednak gdyby nawet przyjąć odmienne podejście, wskazać należy, że roszczenie względem obwinionego ma charakter sporny. Nierealizowane przez obwinionego zobowiązania nie wynikają z tytułu wykonawczego ani nawet prawomocnego wyroku. Postępowanie w przedmiocie jego zasadności nadal toczy się przed sądem powszechnym, a w jego trakcie obwiniony podniósł liczne zarzuty i złożył wnioski dowodowe na okoliczność wygaśnięcia roszczenia, co do których sąd dyscyplinarny nie może orzekać merytorycznie.

Zauważyć wreszcie należy, że postępowanie dyscyplinarne nie ma na celu zadośćuczynienia sprawiedliwości społecznej czy moralnej oceny zachowania radcy prawnego, a jego wykorzystanie w celu wywarcia wpływu na radcę prawnego czy uwiarygodnienia twierdzeń podniesionych w innym postępowaniu stoi w sprzeczności z zadaniami samorządu zawodowego określonymi w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Zachowanie Obwinionego – przy założeniu, że twierdzenia Skarżącego są prawdziwe i rzeczywiście jest zobligowany do płacenia czynszu dzierżawnego na rzecz B. L. i G. L. – jest naganne i powinno podlegać krytyce, jednak nie narusza ono godności zawodu radcy prawnego przez co nie wypełnia znamion przewinienia dyscyplinarnego.

Jak stanowi art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego (przewinienia dyscyplinarnego) albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa. Stosownie natomiast do treści art. 414 § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.k., w razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłączającej ściganie lub danych przemawiających za warunkowym umorzeniem postępowania, sąd wyrokiem umarza postępowanie albo umarza je warunkowo. Jednakże w razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny. Przesłanka z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., również stosowana odpowiednio w zw. z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, należy do tzw. przesłanek uniewinnienia. W związku z powyższym w niniejszej sprawie Obwinionego należało uniewinnić.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zdanie drugie ustawy o radcach prawnych mając na względzie, że nie zostało wydane orzeczenie o ukaraniu.

Zgodnie z art. 70⁴ w zw. z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych niniejsze orzeczenie nie jest prawomocne i służy od niego prawo wniesienia odwołania do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w W., w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem za pośrednictwem tutejszego Sądu.